

Nederlandse Vereniging
voor Rechtspraak

A060422000111

De minister van Justitie
en de minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Mr. E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Datum: 26 maart 2010
Ons kenmerk: B2.1.9/1777/HD
Uw kenmerk: 2010-0000034012
Onderwerp: Wijziging Wet Bibob

Geachte heer Hirsch Ballin,

Bij brief van 29 januari 2010 heeft u een conceptwetsvoorstel tot wijziging van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur¹ aan de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) voorgelegd om advies.

Het wetsontwerp is bestudeerd en een advies is voorbereid door een werkgroep van leden van de NVvR, waarna de Wetenschappelijke Commissie van de NVvR het advies heeft vastgesteld. U treft dit aan in de bijlage bij deze brief.

Namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak,
de Wetenschappelijke Commissie,

¹ Daar waar verderop in het advies wordt gesproken over besluit en nota van toelichting wordt bedoeld concept besluit en concept nota van toelichting. Omwille van de leesbaarheid is er voor gekozen om niet telkens het woord "concept" toe te voegen.

Advies

inzake

Concept wetsvoorstel tot wijziging van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur

1. Inleiding

Bij brief van 29 januari 2010, kenmerk 2010-0000034012, hebben de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) advies gevraagd over het concept wetsvoorstel² wijziging van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur.

Dit advies is voorbereid door een werkgroep van leden van de NVvR en vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie van de NVvR.

2. Korte inhoud van het wetsvoorstel

In het voorliggende wetsvoorstel hebben de ministers de op basis van een tweetal evaluatieonderzoeken gedane aanbevelingen over uitbreiding en verbetering van de Wet BIBOB overgenomen. In het wetsvoorstel wordt het toepassingsgebied van de wet uitgebreid met andere sectoren, te weten de vastgoedsector en de exploitatie van kansspelautomaten. Daarnaast wordt de Wet BIBOB uitgebreid met een nieuwe bevoegdheid voor de burgemeester om, in sectoren waarvoor geen vergunningplicht bestaat, zoals belwinkels, bedrijfsmatige activiteiten te beëindigen en lokalen te sluiten van waaruit strafbare feiten gepleegd worden.

Met het wetsvoorstel wordt verder beoogd een verbetering van de informatie-uitwisseling tussen de verschillende betrokken bestuursorganen te bereiken. Tevens wordt een verbetering van de rechtspositie van de betrokkenen voorgesteld. Daarnaast worden in het wetsvoorstel de termijnen verlengd waarbinnen het Bureau BIBOB de adviesaanvraag dient te beantwoorden. Ten slotte wordt in het wetsvoorstel de bevoegdheid voor het Bureau BIBOB geïntroduceerd om de officier van justitie te informeren over inrichtingen of personen die betrokken zijn bij strafbare feiten, ook in die gevallen waar er niet een negatief BIBOB-advies is uitgebracht of waarin de aanvrager zich heeft teruggetrokken.

3. Commentaar

De NVvR maakt graag van de gelegenheid gebruik om opmerkingen over het voorstel te maken.

² Daar waar verderop in het advies wordt gesproken over wetsvoorstel en memorie van toelichting wordt bedoeld concept-wetsvoorstel en concept-memorie van toelichting. Omwille van de leesbaarheid is er voor gekozen om niet telkens het woord "concept" toe te voegen.

3.1 Verschuiving doel Wet Bibob

Oorspronkelijk was het doel van de Wet BIBOB: het voorkomen van faciliteren van criminele activiteiten door de overheid. De NVvR wijst op de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer, waarbij de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken heeft aangegeven:

'Aan de voorbereiding van het onderhavige wetsvoorstel hebben vanaf het begin twee doelstellingen ten grondslag gelegen:

- bestuursorganen in staat te stellen te voorkomen dat zij criminele activiteiten faciliteren door het geven van vergunningen, subsidies of de gunning van een overheidsopdracht, waarmee de (relationele) integriteit van het bestuur wordt gediend;*
- de vervlechting van de onderwereld met de bovenwereld zoveel mogelijk te voorkomen, in ieder geval daar waar de overheid zelf een formele rol vervult.'*³

Hieruit valt te destilleren dat bestuursorganen niet de (primaire) taak hebben om criminele activiteiten te bestrijden. De normadressaat van de Wet BIBOB is het bestuur, niet de ondernemingen of personen die zich schuldig maken aan strafbare feiten. Wel geeft de minister in dezelfde memorie van antwoord aan dat niet kan 'worden ontkend dat de invoering van het BIBOB-instrumentarium wel degelijk – positieve – effecten heeft op criminaliteitspreventie'.⁴ Het aanpakken van criminele activiteiten is dus een zijdelings effect van de Wet BIBOB, niet een doel. De NVvR wijst er daarbij op dat bestuursorganen hiertoe ook niet over de benodigde bevoegdheden beschikken.

Met het voorliggende wetsvoorstel lijkt, onder de paraplu van "bestuurlijke aanpak van de georganiseerde misdaad", het doel van de wet gedeeltelijk te verschuiven naar het bestrijden van criminaliteit. Dit geldt met name voor de voorgestelde sluitingsbevoegdheid. Op het eerste gezicht lijkt dit anders: op pagina 17 van de memorie van toelichting stellen de ministers namelijk dat 'met de sluitingsbevoegdheid in de Wet BIBOB niet beoogd is de overtreding van normen te bestraffen'. Echter, waar de voorgestelde sluiting een reactie is op geconstateerde criminaliteit in een bepaalde lokaliteit en kennelijk bedoeld is voor een langere periode dan noodzakelijk om de geconstateerde strafbare gedraging zelf te doen staken, zal de uitoefening van deze bevoegdheid toch worden ervaren als een repressieve maatregel.

Daar waar het karakter van de bestuurlijke aanpak dreigt te verschuiven van preventief naar repressief, vraagt de NVvR zich af of voldoende voor ogen wordt gehouden dat de bestrijding van criminaliteit – anders dan het voorkomen daarvan – in de eerste plaats plaatsvindt door middel van het strafrecht en niet door de inzet van bestuurlijke maatregelen. De verschuiving van een preventief bestuurlijk instrument naar een tevens repressief bestuurlijk instrument, dat in zijn effect wellicht zelfs een punitieve uitwerking heeft, kan belangrijke gevolgen hebben, ook voor de vorm en de mate van rechtsbescherming. De NVvR is van mening dat deze wijziging een nadere onderbouwing behoeft. Hieronder gaat de NVvR meer concreet op de voorgestelde sluitingsbevoegdheid in.

³ Eerste Kamer, 26 883, 2001-2002, nr. 73b, p. 14.

⁴ Eerste Kamer, 26 883, 2001-2002, nr. 73b, p. 25.

3.2 Sluitingsbevoegdheid burgemeester (artikel 7a)

Het wetsvoorstel stelt in artikel 7a voor om aan de burgemeester een sluitingsbevoegdheid toe te kennen ter 'bevordering van de leefbaarheid binnen een gemeente'. Deze sluitingsbevoegdheid heeft als doel 'het plegen van strafbare feiten te beëindigen en te voorkomen dat nieuwe strafbare feiten worden gepleegd, zodat de eventuele verloedering kan worden tegen gegaan en de leefbaarheid wordt verbeterd'.⁵

De NVvR ziet de noodzaak om een situatie die de leefbaarheid binnen een gemeente bedreigt bestuurlijk te kunnen aanpakken. De voorgestelde sluitingsbevoegdheid heeft evenwel diverse vragen opgeroepen.

In het algemeen, vanuit een oogpunt van rechtseenheid, acht de NVvR het wenselijk dat in de memorie van toelichting aandacht wordt besteed aan de vraag waarom de ingrijpende sluitingsbevoegdheid in deze wet wordt geregeld in plaats van dat wordt aangesloten bij reeds bestaande sluitingsbevoegdheden op grond van de Gemeentewet of de Woningwet. Met name nu de sluitingsbevoegdheid niet (noodzakelijk) is gekoppeld aan de BIBOB-adviesprocedure.

3.2.1 Keuze voor de burgemeester

In de eerste plaats wijst de NVvR erop, dat binnen de Wet BIBOB momenteel bevoegdheden worden toegekend aan het college van burgemeester en wethouders. De sluitingsbevoegdheid wordt echter aan een ander bestuursorgaan toegekend, namelijk aan de burgemeester. Zeker met het oog op het afstemmen van het "BIBOB-beleid" binnen één gemeente (zie ook de memorie van toelichting op onderdeel E, p. 22), lijkt het niet voor de hand te liggen twee verschillende stelsels binnen één wet te hanteren. De NVvR mist in de memorie van toelichting de onderbouwing waarom de sluitingsbevoegdheid wordt toegekend aan de burgemeester en niet aan het college van burgemeester en wethouders. Ook indien deze keuze door praktische overwegingen is ingegeven, namelijk dat burgemeesters - en niet het college van b en w - in het regionaal college en plaatselijk driehoeksoverleg plaatsnemen, ziet de NVvR graag een verduidelijking op dit punt in de memorie van toelichting.

3.2.2 Normstelling en bewijslast

Blijkens het voorgestelde artikel 7a, eerste lid, wordt met het sluitingsbevel beoogd de leefbaarheid te bevorderen. Dit is mogelijk, indien "ernstig gevaar bestaat" dat in het lokaal of bijbehorend erf activiteiten worden verricht waarmee uit strafbare feiten verkregen voordelen worden benut of strafbare feiten worden gepleegd. Blijkens de memorie van toelichting (p. 7) moet het – mede gelet op het ingrijpende karakter van de maatregel – gaan om "bedrijfsmatige activiteiten" waarbij sprake is van "aantoonbare vermenging van boven- en onderwereld". Verder blijkt uit de memorie van toelichting dat de bevoegdheid is gekoppeld aan de bevordering van de leefbaarheid binnen de gemeente, teneinde de bevoegdheid passend te maken binnen de bestuurlijke verantwoordelijkheid van gemeenten. Gedoeld wordt op situaties waarin een pand voor criminele doeleinden wordt gebruikt, waardoor verloedering van de leefomgeving kan ontstaan.

De NVvR merkt op dat hier wel gemakkelijk een verband wordt gelegd tussen het gebruik van een pand voor criminele doeleinden en de verslechtering van de leefomgeving en leefbaarheid. Het merendeel van criminele activiteiten is niet onmiddellijk zichtbaar. Vanuit een oogpunt van werkbaarheid van de voorgestelde

⁵ Memorie van toelichting, pagina 8.

nieuwe regeling in de praktijk, lijkt het gewenst de toelichting op dit punt te preciseren.

In het andere geval zal de burgemeester (althans het bevoegde bestuursorgaan), op basis van het voorliggende wetsvoorstel straks niet alleen moeten aantonen dat sprake is van een ernstig gevaar voor de in het eerste lid onder a en b genoemde omstandigheden, maar ook aannemelijk moeten maken dat de sluiting vervolgens de leefbaarheid zal bevorderen. Overigens komt de formulering in de memorie van toelichting de NVvR te vrijblijvend voor, gelet op het ingrijpende karakter van de maatregel. Voorshands lijkt onvoldoende dat een sluiting al mogelijk is als er verloedering van de leefomgeving "kan" ontstaan. Minimaal zal toch sprake moeten zijn van concrete aanwijzingen dat die verloedering voorzienbaar is, of in de nabije toekomst werkelijk zal ontstaan. Zeker nu uit het zesde lid volgt dat een BIBOB-advies geen vereiste is voor het sluitingsbevel, zal volgens de NVvR extra aandacht moeten worden besteed aan de waarborgen waarmee de procedure tot sluiting moet zijn omgeven in die gevallen waarin geen BIBOB-procedure wordt gevolgd. Ook hierover ziet de NVvR graag een nadere verduidelijking in de memorie van toelichting. Op voorhand zou kenbaar dienen te zijn onder welke omstandigheden er sprake is van 'verloedering', althans onaanvaardbare verslechtering van de leefomgeving die noopt tot sluiting van een lokaal. Het verantwoordelijke bestuursorgaan zou hiervoor beleid dienen te ontwikkelen. Enkel het ontwikkelen van een beleidslijn om duidelijk te maken ten opzichte van welke sectoren een burgemeester gebruik zal maken van zijn of haar sluitingsbevoegdheid⁶ is volgens de NVvR niet voldoende.

Voorts lijkt uit de toelichting te volgen dat uit de omstandigheid dat sprake moet zijn van "aantoonbare" vermenging van de boven- en onderwereld een zwaardere bewijslast voortvloeit dan het in het bestuursrecht meer gangbare "aannemelijk maken". Als dat zo is, is vervolgens de vraag of de "aantoonbare" vermenging gelijk staat aan een "ernstig vermoeden" dat een strafbaar feit is gepleegd. Gevraagd wordt om een nadere toelichting op dit punt.

3.2.3 Lokalen

Er wordt een (strikt) onderscheid gemaakt tussen woningen en andere lokalen. Uit de toelichting volgt dat het gaat om het tegengaan van bepaalde strafbare bedrijfsmatige activiteiten. Die kunnen ook worden verricht vanuit woningen. Is sluiting dan in het geheel niet mogelijk, of wordt de woning opengehouden voor gebruik als woning en gedeeltelijk gesloten, namelijk wat betreft de bedrijfsmatige activiteiten? Hoe zal dit in de praktijk uitwerken? Het in het wetsvoorstel aangebrachte onderscheid zou dan ook voor deze situaties nader uitgewerkt en/of toegelicht dienen te worden.

3.2.4 Duur van de sluiting

In het derde lid van het voorgestelde artikel 7a is bepaald dat de burgemeester de duur van de sluiting vaststelt. In het kader van rechtszekerheid stelt de NVvR voor om ten minste een maximum termijn in de wet op te nemen waarvoor de sluiting geldt. Ook zou dan geregeld moeten worden of binnen de termijn een besluit tot een verlenging kan worden genomen. Deze maximum termijn kan er bovendien toe dienen, het bestuur ertoe aan te zetten voortdurende aandacht te besteden aan de omstandigheden van het gesloten lokaal. Hierdoor kan, zodra sprake is van gewijzigde omstandigheden, bijvoorbeeld als de verhuurder een nieuwe huurder heeft gevonden voor het lokaal, door het bestuur tijdig een heroverweging plaatsvinden van het besluit tot sluiting.

⁶ Memorie van toelichting, pagina 23.

3.2.5 Begunstigingstermijn

Ingevolge het voorgestelde artikel 7a vierde lid worden betrokkenen in de gelegenheid gesteld maatregelen te treffen waardoor de activiteiten of strafbare feiten worden beëindigd. Tegen de achtergrond van de sluitingsbevoegdheid, een *ultimum remedium* waarvoor aantoonbaar sprake moet zijn van vermenging van de boven- en de onderwereld, vraagt de NVvR zich af hoe deze begunstigingstermijn in de praktijk moet worden beoordeeld. Uit de toelichting lijkt immers naar voren te komen dat het moet gaan om pleger(s) van ernstige strafbare feiten (al kunnen die zich in het verleden hebben voorgedaan). Het lijkt dan ongerijmd een begunstigingstermijn te bieden om die activiteiten te beëindigen, als daaruit volgt dat de pleger van de strafbare feiten niet onmiddellijk hoeft te stoppen.⁷ Gezien de aard van de in de memorie van toelichting genoemde strafbare feiten, is de kans groot dat deze criminele activiteiten slechts verplaatst en niet beëindigd zullen worden. Ook lijkt een situatie waarin een *ultimum remedium* wordt ingezet in beginsel per definitie als spoedeisend te kunnen worden aangemerkt, zodat ook in zoverre een begunstigingstermijn niet in de rede ligt. De NVvR is van mening dat deze voorgestelde gang van zaken leidt tot een legalisering van gedogen van strafbare feiten en adviseert dan ook om dit artikellid te heroverwegen.

3.3 Taak Bureau BIBOB

In het voorgestelde artikel 9 derde lid, aanhef en onderdeel c, staat vermeld dat het Bureau BIBOB desgevraagd advies uitbrengt over de feiten en omstandigheden "die er op wijzen" of redelijkerwijs doen vermoeden dat een strafbaar feit is gepleegd.

Volgens de NVvR is met de bewoordingen "die er op wijzen" onvoldoende duidelijk welke mate van zekerheid is vereist wil de conclusie gerechtvaardigd zijn dat een strafbaar feit is gepleegd, althans dat zulks redelijkerwijs kan worden vermoed. De NVvR acht op dit punt een nadere toelichting aangewezen.

3.4 Verbetering informatiepositie van het bestuur

Binnen de recent opgerichte Regionale informatie en expertisecentra (RIEC's) en binnen het driehoekoverleg kan informatie-uitwisseling plaatsvinden van gegevens uit BIBOB-adviezen. In de memorie van toelichting staat dat deze informatie slechts voor in de Wet BIBOB geformuleerde doeleinden mag worden gehanteerd en niet voor strafrechtelijke doeleinden gebruikt mag worden.⁸ De informatie-uitwisseling is onder meer bedoeld om de vergewisplicht (gelet op de "kan"-bepaling van het voorgestelde artikel 7a zal hier alleen artikel 3:49 Awb zijn bedoeld) van de burgemeester beter in te vullen. Hieronder plaatst de NVvR enkele kanttekeningen bij de verbetering van de informatiepositie van het bestuur.

3.4.1 Controle op inhoud advisering

De NVvR onderschrijft het belang van een zorgvuldige invulling van de vergewisplicht. Daarbij zij in de eerste plaats overigens opgemerkt, dat niet vanzelfsprekend is dat de burgemeester ook het bestuursorgaan moet zijn waarop een vergewisplicht rust, zoals hierboven is aangegeven ten aanzien van de

⁷ Zie memorie van toelichting pagina 23, waarin onder Onderdeel E staat 'dat voordat een besluit wordt genomen de belanghebbenden in de gelegenheid moeten worden gesteld om de activiteiten of strafbare feiten te beëindigen'.

⁸ Aldus de memorie van toelichting op pagina 24, waarin staat dat: 'De gegevens uit het advies mogen alleen voor genoemd doel gedeeld worden en uitdrukkelijk niet voor de eigen taken van de officier van justitie of het hoofd van de politie. Vermenging met gebruik voor strafrechtelijke doeleinden is uitgesloten.'

406604201000117

sluitingsbevoegdheid. In de tweede plaats is met de informatie-uitwisseling kennelijk niet beoogd te voorzien in een verbeterde uitvoering van de vergewisplicht van het college van burgemeester en wethouders. In de toelichting zou volgens de NVvR echter moeten worden ingegaan op de vraag of, mede gelet op de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak,⁹ niet ook moet worden voorzien in de mogelijkheid dat het college zich nader laat adviseren naar aanleiding van een BIBOB-advies.

Verder acht de NVvR het van belang dat duidelijk is dat het desbetreffende bestuursorgaan dat in de RIEC of driehoek wordt geadviseerd, zich ook vergewist van de betrouwbaarheid van dat advies. Dit vloeit voort uit artikel 3:49 Awb indien het advies niet verplicht is en uit artikel 3:9 Awb indien het advies verplicht wordt voorgeschreven. Ook op dit punt acht de NVvR het raadzaam dat de memorie van toelichting wordt aangevuld.

3.4.2 *Rechtsbescherming betrokkene*

De NVvR onderkent het belang van het onderdeel van het wetsvoorstel waarin de positie van de betrokkene wordt versterkt, in die zin dat de betrokkene een afschrift krijgt van het hem betreffende BIBOB-advies. In aanvulling op de verbeteringen van de BIBOB-adviezen, adviseert de NVvR om, in het kader van de versterking van de rechtsbescherming en vooruitlopend op hetgeen de kwaliteitscommissie zal aanbevelen, in de Wet BIBOB tevens op te nemen, dat de betrokkene eveneens recht heeft op inzage in bij het Bureau BIBOB bekende ontlastende gegevens.

Het versterken van het recht van betrokkene op informatie dient niet alleen de rechtsbescherming, maar legt meteen ook een norm vast waarmee zogenoemde tunnelvisie wordt voorkomen. Naar het oordeel van de NVvR betreft de kwaliteit van de BIBOB-adviezen een zodanig zwaarwegend onderdeel van de Wet BIBOB, dat deze normering niet mag worden overgelaten aan (uitsluitend) de voorgestelde kwaliteitscommissie. De NVvR dringt er daarom op aan in de Wet BIBOB zelf de (belangrijkste) kwaliteitseisen of zorgvuldigheidsnormen op te nemen waaraan de BIBOB-adviezen moeten voldoen. Dit heeft als bijkomend voordeel dat het bestuursorgaan in het kader van zijn vergewisplicht het BIBOB-advies aan de wettelijke kwaliteitsnormen kan toetsen en later, zo nodig, de rechter de voorbereiding van het besluit kan beoordelen.

3.4.3 *Waarborgen informatie-uitwisseling*

De NVvR onderschrijft het belang van het op integere wijze omgaan met gevoelige informatie. Het is daarbij van belang dat de richting van de informatiestroom goed geregeld is en niet voor misbruik open staat. Wat betreft de informatie-uitwisseling tussen de ketenpartners wil de NVvR het volgende opmerken.

De gegevens die het Bureau BIBOB verzamelt ten behoeve van het beoordelen van een BIBOB-aanvraag kunnen door de betrokkene verplicht zijn aangedragen, bijvoorbeeld waar het informatie van de Belastingdienst betreft die op grond van de Algemene wet inzake rijksbelastingen moeten worden verschaft. Indien deze gegevens in het controle-traject worden verschaft (waarbij het niet-verschaffen een strafbaar feit kan opleveren), mogen zij niet zonder meer in een strafrechtelijk onderzoek gebruikt worden. Op basis van het Saunders-arrest van het Europees Hof

⁹ Vgl. ABRS 27 februari 2008, LJN BC5265, AB 2008, 182, m.nt. FRV (Groningen) en ABRS 27 februari 2008, LJN BC5259, AB 2008, 183, m.nt. FRV (Dordrecht), waaruit ook kan worden afgeleid dat voor informatie van bepaalde bronnen zogenoemd "steunbewijs" nodig kan zijn.

voor de Rechten van de Mens¹⁰ is rechtspraak ontwikkeld waarbij er rekening wordt gehouden met de zogenoemde sfeerovergang. Voor betrokkene ontstaan nieuwe waarborgen op rechtsbescherming doordat de gegevens verkregen op basis van een informatieverplichting niet zonder meer in een strafrechtelijk onderzoek gebruikt mogen worden. Wel mag, indien uit die gegevens afgeleid of vermoed kan worden dat sprake is van strafbare feiten, een strafrechtelijk onderzoek gestart worden.

De NVvR is van mening dat de waarborgen die in de rechtspraak zijn ontwikkeld voldoende zijn. Zij raadt dan ook een aanpassing van het voorstel aan.

3.4.4 Gebruiken van BIBOB informatie

De vergaande bevoegdheid van de burgemeester om tot sluiting van een lokaal over te gaan kan alleen toegepast worden voor ernstige strafbare feiten. De strafbare feiten die de memorie noemt op pagina 24, zoals mensenhandel en witwassen, zijn feiten waarvoor het voor de hand ligt dat een strafrechtelijke vervolging wordt ingesteld. In dit kader wijst de NVvR erop dat er zelfs sprake zou kunnen zijn van een aangifteplicht van het bestuursorgaan, of de hoofdofficier van justitie.¹¹ In de memorie van toelichting op pagina 24 staat dat: 'De gegevens uit het advies mogen alleen voor genoemd doel gedeeld worden en uitdrukkelijk niet voor de eigen taken van de officier van justitie of het hoofd van de politie. Vermenging met gebruik voor strafrechtelijke doeleinden is uitgesloten.' De NVvR brengt onder de aandacht dat deze voorgestelde regeling tot gevolg heeft dat de informatie die gedeeld wordt binnen het RIEC of driehoeksoverleg niet mag worden gebruikt voor het starten van een strafrechtelijk onderzoek. Gezien de ernst van de strafbare feiten is de NVvR van mening dat dit onwenselijk zou zijn.

3.5 Toetsing rechter

De NVvR komt nog even terug op de geheimhouding van gegevens uit het BIBOB-advies. Naast de versterking van de rechtsbescherming van de betrokkene door ook aandacht te besteden aan ontlastende informatie, vraagt de NVvR aandacht voor de positie van de rechter en diens mogelijkheden om alle aan het BIBOB-advies ten grondslag liggende gegevens te kunnen toetsen. Dit zou ook moeten worden verankerd in de kwaliteitseisen die aan het BIBOB-advies en werkproces moeten worden gesteld en welke kwaliteitseisen – zoals hierboven al gesteld – volgens de NVvR in de wet zelf zouden moeten worden vastgelegd.

Daarnaast zou volgens de NVvR een voorziening moeten worden getroffen dat een belanghebbende (de betrokkene dan wel een derde) de beslissing van een bestuursorgaan om wel of geen BIBOB-advies aan te vragen aan de rechter kan voorleggen. Indien een derde om een BIBOB-advies verzoekt, dient zowel een positief als een negatief besluit op een dergelijk verzoek in een aparte rechtsgang appellabel te zijn. Voor de derde is dat bij een afwijzing van belang. Voor een betrokkene is dit van belang bij een toewijzing, aangezien de enkele omstandigheid dat een BIBOB-advies is uitgebracht ten aanzien van een persoon, reeds aanleiding kan vormen voor een (ander) bestuursorgaan om in de toekomst wederom een BIBOB-advies te vragen.

In het verlengde hiervan meent de NVvR voorts dat een voorziening zou moeten worden getroffen voor die betrokkenen die menen niet langer te vallen onder de criteria van toepassing van het BIBOB instrumentarium en derhalve uit het landelijk

¹⁰ Saunders versus the United Kingdom, EHRM, 29 november 1996, nummer 43/1994/490/572.

¹¹ Op grond van de artikelen 160 en 162 Sv.

register geschrapt zouden moeten kunnen worden. Zonder een dergelijke voorziening kan een betrokkene tot in lengte van dagen steeds weer geconfronteerd worden met een nieuw BIBOB-onderzoek. De NVvR wijst in dit verband ook op hetgeen in de memorie van toelichting onder paragraaf 4.8 is gesteld. Daarin is aangegeven dat '[...] in die zin dat ook zakelijke samenwerkingsverbanden uit het verleden een rol kunnen spelen bij de vaststelling of iemand in relatie staat tot strafbare feiten.' De NVvR vraagt zich hierbij af hoe de minister aankijkt tegen de mogelijkheden van personen die betrokken zijn geweest bij strafbare feiten om deel te nemen aan het economische verkeer.

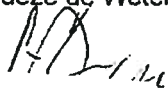
De NVvR vraagt zich ten slotte af wat precies verstaan wordt onder 'zakelijke samenwerkingsverbanden'. Om willekeur tegen te gaan, verdient deze regel een nadere normering. De NVvR vraagt de minister om in de memorie van toelichting de in deze paragraaf besproken punten verder uit te werken en nader te normeren.

4. Conclusie

De NVvR is van mening dat de verbetervoorstellen in verscheidene opzichten, zoals het verbeteren van informatie-uitwisseling tussen de ketenpartners, kunnen bijdragen aan een betere werking van de Wet BIBOB.

In de uitwerking behoeft het wetsvoorstel op een aantal punten nog verduidelijking of aanpassing. Onduidelijkheden zijn gesignaleerd in: de verschuiving van het doel van de Wet BIBOB, de thans nog onvoldoende vormgeving en normering van de sluitingsbevoegdheid, de mogelijkheid voor een hoofdofficier van justitie om gebruik te maken van informatie die hij of zij binnen een driehoeksoverleg of RIEC ontvangt en de rechtsbescherming tegen en de toetsing van het BIBOB-advies. De NVvR adviseert voorts enkele nadere voorzieningen op te nemen ter versterking van de rechtsbescherming van betrokkenen, waaronder de normering van de kwaliteit van de BIBOB-adviezen.

Het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak,
Namens deze de Wetenschappelijke Commissie,

Mr. V
V

Bijlage: opmerkingen van juridisch-technische aard*Ad artikel 4 Wet BIBOB*

Voorgesteld artikel 4 eerste en tweede lid Wet BIBOB spreekt van een overdrachtsopdracht. De NVvR gaat ervan uit dat hier een *overheidsopdracht* bedoeld wordt.

Ad artikel 7a vijfde lid Wet BIBOB

Voorgesteld artikel 7a vijfde lid Wet BIBOB stelt dat de artikelen 5:24 lid 1 en 5:25-5:28 Awb van overeenkomstige toepassing zijn. De NVvR wijst de minister er echter op dat bij bestuursdwang sprake dient te zijn van spoedeisendheid, hetgeen in voorliggende gevallen niet altijd van toepassing zal zijn.

Memorie van toelichting, pagina 13

De mogelijkheden voor het Bureau BIBOB om het OM te informeren over BIBOB-aanvragen en adviezen wordt verruimd in het voorliggende wetsvoorstel. De NVvR zou graag zien dat deze bevoegdheid nader genormeerd wordt, om te voorkomen dat het Bureau in het ene geval wel en in het andere geval niet informeert. Het OM zou er ten allen tijden over geïnformeerd dienen te worden indien er bij het Bureau BIBOB personen of inrichtingen bekend zijn (waarvan het vermoeden bestaat dat) die zich schuldig maken aan strafbare feiten.

Memorie van toelichting, pagina 17

In de memorie van toelichting staat op pagina 17 dat '[.] er een ernstig gevaar bestaat dat de bedrijfsactiviteiten mede worden gebruikt om strafbare feiten te plegen of om geld wit te wassen'. De NVvR is van mening dat het woord *of* vervangen dient te worden door *waaronder*, gezien het gegeven dat geld witwassen een strafbaar feit is.